

Abelia

– Sortimentsonderzoek en keuringsrapport

A.J. Laros

De meest populaire *Abelia* is *A. ×grandiflora*. Het is een sierlijke, half-wintergroene struik met glanzend, donkergroen blad, die bleek witroze, trompetachtige bloemen draagt op gewoonlijk overhangende takken. Dit is een echte zomerbloeier. De bloemen, die ook nog eens licht geurend zijn, verschijnen vanaf half juni tot en met oktober. Gewoonlijk zijn de bladeren groen, maar er zijn ook veel wit of geel gerande of gevlekte cultivars. Voor elk wat wils dus. In de herfst kleuren de bladeren prachtig paarsbrons. In 1886 introduceerde de Rovelli kwekerij in Pallanza, Italië, deze hybride, waaruit een schijnbaar eindeloze reeks van cultivars ontstond die tot op de dag van vandaag wordt aangevuld. Een goede reden om dit sortiment te onderwerpen aan een keuring op sier- en gebruikswaarde. Ook het niet gekeurde sortiment wordt, beknopt, beschreven.

Vele jaren werd *Abelia* beschouwd als een gewas dat onvoldoende winterhard is om grootschalig in Nederland toe te passen. Bruikbaar, maar simpelweg niet winterhard genoeg. Nu onze leefomgeving de afgelopen decennia is opgewarmd, kunnen planten zoals *Abelia* onze winters prima overleven. En daarmee komen deze sierlijk bloeiende heesters binnen het bereik van tuinliefhebbers, hoveniers en beheerders van de openbare ruimte.

Tegelijkertijd breidde ook het sortiment zich gestaag uit, met name het aantal cultivars van *A. ×grandiflora* groeide behoorlijk. Bovenstaande zette de keuringscommissie van de KVBC ertoe het sortiment op te planten en een aantal jaren

te volgen en te beoordelen op sier- en gebruikswaarde. De planten werden (grotendeels) ter beschikking gesteld door Plantentuin Esveld te Boskoop, die ook de Nederlandse Plantencollectie *Abelia* beheert. De hoofdopplant stond op de Sortimentstuin Harry van de Laar in Boskoop, een nevenopplant stond op Boomkwekerij Bömer in Zundert. Gedurende drie jaar werden de planten meerdere keren door de keuringscommissie van de KVBC beoordeeld. Hierbij werd gekeken naar plantvorm, bladvorm- en kleuren, bloeirijkheid, bloemvorm- en kleuren en winterhardheid. Bij de bontbladige cultivars werd ook gelet op de mate van terugloop (het vormen van groenbladige twijgen).

Abelia macrotera var. *engleriana*
(FOTO: RH)

Abelia schumannii
(FOTO: AL)

Het geslacht *Abelia* is vernoemd naar Dr. Clarke Abel (1780-1826), die als geneesheer en natuuronderzoeker toegevoegd was aan het team van Lord Amherst en in 1816-1817 China bezocht. Deze trip werd gesponsord door Sir Joseph Banks. In Ta-Koo-Tang ten zuidwesten van Shanghai vond hij *Abelia chinensis*. De introductie van deze soort staat echter niet op zijn naam, omdat hun schip, de *Alceste*, op raffen voor de kust van Sumatra vastliep. In een poging het hoofd boven water te houden beval de kapitein zo veel mogelijk vracht overboord te gooien. Helaas was daar ook het verzamelde materiaal van Dr. Abel bij, waaronder 300 pakketten met zaden. De volgende dag ging Dr. Abel met een paar mannen terug naar het wrak om te kijken of ze nog iets konden redden, maar ze werden aangevallen door piraten. Gelukkig was er nog een tweede herbariumvel van *A. chinensis* achtergebleven in Kanton. Robert Brown eerde Dr. Abel door het geslacht *Abelia* naar hem te vernoemen in "Narrative of a Journey in the Interior of China" (1818). Robert Fortune introduceerde deze plant in 1844 in Engeland. Een jaar later introduceerde Fortune ook *A. uniflora*.

Morfologie

Zomer- of altijdgroene, kleine tot middelgrote, dicht vertakte struiken. Bladeren tegenoverstaand, soms in kransen van drie of vier op niet bloeiende twijgen, gaafrandig of getand en kort gesteeld. Bloemen oksel- of eindstandig, zittend of zeer kort gesteeld, gewoonlijk klok- of trechtervormig met vier meeldraden en één lange stijl. Met aanblijvende kelkblaadjes, eerst groen, later roze of rood van kleur. Vruchten leerachtig en éénzadig.

Vermeerdering en teelt

De planten zijn gemakkelijk te kweken. Ze worden gewoonlijk door zomerstek vermeerderd waarbij meestal twee of drie stekken bij elkaar worden gestoken in stektrays. De stekken dienen het eerste jaar zeker vorstvrij overwinterd te worden. In het voorjaar kunnen deze worden overgepot naar een twee- of drie liter pot. Eén of twee keer licht snoeien is aan te bevelen om een mooie, compacte habitus te verkrijgen.

Behalve af en toe wat last van luis is *Abelia* tamelijk ongevoelig voor ziekten en plagen. De planten moeten niet te veel voeding krijgen omdat dit de plant verzwakt.

Abelia 'Raspberry Profusion'
(FOTO: AL)

Alle planten in de opplant zijn (ruim) voldoende winterhard gebleken tijdens de keuringsperiode. Bij strenge vorst vriezen de twijgen licht tot matig in, maar de planten overleefden dit allemaal en na enkele maanden was niets meer van de eventuele vorstschade te zien.

Snoeien van *Abelia*

Soorten en cultivars die laat in de zomer bloeien kunnen het best in het voorjaar worden gesnoeid, nadat de kans op strenge vorst is geweken. Dan is goed te zien welke takken de winter niet hebben overleefd of zijn ingevroren. Dode en zwakke takken moeten volledig weggeknipt worden. Bij de gezonde takken kan het beste per struik ongeveer een derde van de oudste takken weggenomen worden. Op deze manier zijn alle takken van de *Abelia* nooit ouder dan drie jaar en wordt de vorming van nieuwe scheuten gestimuleerd. Zo worden struiken met jonge takken gevormd die veel bloemen produceren. De meeste bloemen verschijnen namelijk op de twijgen van het voorafgaande jaar en op de scheuten die vroeg in het voorjaar werden gevormd. Te zware snoei heeft een nadelig effect

op de bloei. Regelmatig toppen is aan te raden om compacte, gesloten struiken te krijgen.

Toepassing

Abelia komt goed tot zijn recht achterin in een border, want hij kan een hoogte bereiken van 1,50-2 m. De licht geurende bloemen lokken vlinders en bijen. En als de bloemen zijn gevallen geven de kelkblaadjes nog lange tijd een mooi effect. Deze zijn ook bruikbaar in boeketten, met name van *A. chinensis* en *A. 'Raspberry Profusion'*. De compactere cultivars zijn ook heel geschikt als potplant op terras en balkon. Vooral omdat ze goed hitte- en droogtebestendig zijn. Ze geven de voorkeur aan de volle zon of lichte schaduw en verlangen een goed doorlatende, iets kalkrijke grond. In de herfst verkleurt het blad naar paarsrood of bronskleurig wat een extra waarde aan de plant geeft. Ook voor toepassingen als lage haag of vakbeplanting is *Abelia* prima geschikt. Veel cultivars zijn bontbladig. Nadeel van bonte *Abelia* is het feit dat er regelmatig terugslag in te vinden is. Als dit niet tijdig en regelmatig wordt weggeknipt kunnen deze groenbladige takken de originele bonte vorm geheel overgroeien.

Abelia uniflora
(FOTO: RH)

Taxonomie

Van oudsher wordt *Abelia* geplaatst in de Caprifoliaceae. Volgens de jongste opvattingen (Landrein et al., 2017) behoort *Abelia* tot de Linnaeaceae, samen met *Dipelta*, *Kolkwitzia* en *Linnaea*. Volgens anderen (Landrein (2016) en Wang (2015) behoort het oude geslacht *Abelia* tot de onderfamilie *Linnaeoideae* van de familie Caprifoliaceae (s.l.) in brede zin. Vervolgens wordt het geslacht *Abelia* opgesplitst in vier aparte geslachten: *Abelia*, *Diabelia*, *Zabelia* en *Vesalea*. Dit is nog niet doorgevoerd in de nieuwste Naamlijst voor Houtige Gewassen en is voor dit artikel ook van ondergeschikt belang. Overigens stelde Christenhusz (2013) voor om het (oude) geslacht *Abelia* in te voegen in het geslacht *Linnaea* met uitzondering van de sectie *Zabelia* die dan (weer) de geslachtsnaam *Zabelia* krijgt.

Volgens Landrein et al. bestaat het geslacht *Abelia* uit de volgende soorten: *A. chinensis*, *A. forrestii*, *A. macrotera*, *A. uniflora* en *A. schumannii*. De drie meest herkenbare soorten zijn *A. chinensis*, *A. forrestii* en *A. uniflora*. De twee eerstgenoemden met vijf-, en de laatstgenoemde met twee kelkblaadjes. *A. forrestii* is duidelijk herkenbaar aan de bloemen. Tot voor kort sprak men over het *A. uniflora*-complex waartoe behalve *A. macrotera* ook de soorten *A. engleriana*, *A. graebneriana*, *A. longituba*, *A. schumannii* en *A. parvifolia* werden gerekend. Recent uitgevoerd DNA onderzoek heeft aangetoond dat dit niet juist is. *A. uniflora* komt duidelijk gescheiden voor van *A. macrotera* met daartussen een groot gebied met *A. chinensis*. In het (kleine) overlappende verspreidingsgebied hybridiseert *A. chinensis* met *A. uniflora*. In het westen van het verspreidingsgebied van *A. chinensis* is nog een overlappend stuk met *A. macrotera* waar ook hybriden ontstaan. *Abelia* 'Maurice Foster' is in het wild gevonden in Sichuan. Uit het onderzoek van Landrein et al. is gebleken dat deze plant zowel invloeden van *A. macrotera* als *A. uniflora* bevat, terwijl *A. uniflora* daar helemaal niet voorkomt! De resultaten laten ook zien dat enkele diagnostische morfologische kenmerken zoals het aantal kelkblaadjes, de bloeiwijze en het aantal bloemen per bloeiwijze werden overgedragen tussen natuurlijke soorten. Zo zijn er planten met vier kelkblaadjes waarvan er één min of meer tweelobbig is. Dit lijkt een overgang te zijn naar bloemen met vijf kelkblaadjes. Landrein et al. komt nu met een geheel nieuwe determinatiesleutel om de grootste verschillen tussen de (intraspecifieke) soorten te laten zien. De eerder genoemde soorten die tot het zogenaamde *A. uniflora*-complex behoorden hebben nu de status van variëteit van *A. macrotera*.

Vanaf de jaren '90 van de vorige eeuw heeft Michael Dirr samen met Carol Robacker en Sloane Scheiber voor de Universiteit van Georgia veel kruisingswerk binnen *Abelia* verricht. Het voornaamste doel was de winterhardheid te vergroten door *A. chinensis* in te kruisen. Een groot aantal van deze kruisingen is inmiddels op de (Amerikaanse) markt verschenen. Ook heeft

men op de universiteit van Georgia *A. floribunda* (nu *Vesalea floribunda*), *A. serrata* (nu *Diabelia serrata*) en *A. zanderi* (nu *Zabelia dielsii*) gekruist met *A. chinensis* en *A. uniflora*. Dit echter zonder vruchtbaar resultaat.

Een aantal cultivars is in Europa kwekersrechtelijk beschermd en ook is een aantal cultivars via Amerikaans Plant Patent beschermd. Dit zijn niet steeds dezelfde planten. Daarnaast doet zich het ietwat vervelende fenomeen voor dat sommige cultivars in de Verenigde Staten andere handelsnamen hebben dan in Europa, wat er soms in resulteert dat een plant drie of vier (handels) namen heeft. Aan het eind van dit artikel is een lijst opgenomen met handelsnamen en de verwijzingen naar de betreffende cultivarnamen.

***A. chinensis* R.Br.**

Syn.: *A. rupestris* Lindl.

Linnaea chinensis (R.Br.) A. Braun et Vatke
Gewoonlijk een (half)wintergroene, opgaande, soms wat spreidende struik tot 2 m hoog. Jonge twijgen roodbruin, zacht behaard. Bladeren 2-3,5 cm lang, eivormig met spitse top en afgeronde bladvoet, de rand gezaagd en gewimperd. Aan de bovenzijde glanzend donkergroen, kaal of alleen bij het uitlopen iets behaard, de onderzijde vooral langs de nerven behaard. Bloeit van juli tot in september met (licht) geurende, witte, soms iets roze aangelopen bloemen, meestal in clusters van één of drie aan korte stelen. Bloemen 12-15 mm lang, met vijf behaarde kelkbladen. Kroonbuis trechtervormig, de kroonlobben teruggeslagen. Stijl en meeldraden uitstekend. Inheems in de Chinese provincie Jiangxi, Yunnan en Guizhou. Geïntroduceerd in 1844, door Robert Fortune, die hem ontdekte in de bergen van Chimoo Bay in de Chinese provincie Fujian.

***A. chinensis* var. *aschersoniana* (Graebn.)**

Landrein

Syn.: *A. aschersoniana* (Graebn.) Rehder

Linnaea aschersoniana Graebn.

Bladeren 0,8-2,4 cm lang, bladrand getand, eivormig tot stomp aan de basis. Bloeiwijze eindstandig met weinig bloemen. Twee geïsoleerde populaties die voorkomen in Hong Kong en Taiwan.

A. chinensis* var. *hanceana

(M. Martens ex Hance) Landrein

Syn.: *A. chinensis* var. *ionandra* (Hayata)

Masamune

A. hanceana M. Martens ex Hance

A. ionandra Hayata

Groeiwijze minder hoog dan de meeste

A. chinensis. Bladeren stomp tot wigvormig aan de basis. Bloeiwijze compacter en de bloemen ongesteeld. Inheems in de Chinese provincie Fujian, Taiwan en de Japanse Ryukyu en Amami eilanden.

***A. chinensis* var. *lipoensis* (M.T.An & G.Q.Gou)**

Landrein

Syn.: *A. lipoensis* M.T.An & G.Q.Gou.

Jonge twijgen kaal; bladeren 4-5,2 cm lang.

Bloeiwijze een losse tuilvormige aar met een lange bloemsteel. Bloembuis tot 7 mm lang, iets langer dan de bloemkroon. De bovenzijde van de stijl behaard en de kelkblaadjes gepunt. Komt voor in het zuiden van China en noorden van Vietnam.

***A. forrestii* (Diels) W.W.Sm.**

Syn.: *Linnaea forrestii* Diels

Bladverliezende struik tot 2 m hoog groeiend met dicht behaarde twijgen. Bladeren elliptisch tot lancetvormig, 3-7 cm lang en 1-2 cm breed, niet glanzend. Bloemen geurend, wit tot paarsroze, 3,5-4 cm lang, buis half zo lang als de bloemkroon, okselstandig en gewoonlijk alleenstaand. Duidelijk van andere soorten te onderscheiden door de lange trechtervormige buis en de afwezigheid van een honingmerk of tekening. Stijl en meeldraden niet uitstekend. Kelkblaadjes 5, deze eerst groen, later roodachtig van kleur. De soort is endemisch in de Nujiang vallei in de Chinese provincies Yunnan en Sichuan en is erg zeldzaam, zowel in de natuur als in cultuur. Groeit op zonnige plaatsen op berghellingen op een hoogte van 1900 tot 3300 meter. Dit is de meest herkenbare soort van het geslacht.

A. forrestii* var. *gracilenta (W.W.Sm.) Landrein

Syn.: *A. gracilenta* W.W.Sm.

A. gracilenta var. *microphylla* W.W.Sm.

A. microphylla (W.W.Sm.) Golubk.

Bloemen 2,5-3 cm lang, bloembuis korter dan bij de soort. Een kleine populatie die uitsluitend voorkomt in de Chinese provincie Sichuan.

A. macrotera (Graebn. et Buchw.) Rehder

Syn.: *A. fargesii* Nakai

A. graebneriana Rehder

Linnaea macrotera Graebn. et Buchw.

Verschilt van *A. uniflora* in de meer toegespitste bladeren met een (gewoonlijk) asymmetrische top. Bladeren niet glanzend en dikker dan bij andere soorten. Bloemen met een korte brede buis, gewoonlijk purperachtig roze aan de buitenzijde, aan de binnenzijde wit met een oranje tekening; de stijl uitstekend. Bloemen niet geurend. Kelkblaadjes 2, met een scherpe top. Inheems in de Chinese provincies Guizhou, Hubei, Hunan, Shaanxi en Sichuan.

A. macrotera* var. *deutziifolia (H. Lév.) Landrein

Syn.: *A. deutziaefolia* H. Lév.

A. graebneriana var. *deutziaefolia*

(H. Lév.) Lauener

Strobilanthes deutziaefolius H. Lév.

Heeft een korte en brede bloembuis en de stijl steekt iets uit. Kelkblaadjes stomp. Inheems in China in de provincies Yunnan en Guangxi en het uiterste noorden van Vietnam.

A. macrotera* var. *engleriana (Graebn.) Landrein

Syn.: *A. engleriana* (Graebn.) Rehder

Linnaea engleriana Graebn.

Jonge twijgen kaal. Bladeren langwerpig, 1-5 cm lang, wigvormig aan de voet en gepunt aan de top. De bladrand is gewoonlijk gaaf. Bloemen okselstandig aan korte stelen, alleenstaand of met meerdere bijeen aan het einde van de (zij)twijgen. Bloemkroon 1,5-2,5 cm lang, lichtroze aan de buitenzijde, in de keel met een oranje vlek, klokvormig, vernauwd tot een korte buis. De twee kelkblaadjes zijn lancetvormig of langwerpig, 8-11 mm lang. Inheems in de Chinese provincie Sichuan.

A. macrotera* var. *henanensis Landrein

Bladeren langwerpig, 3-7 cm lang, wigvormig aan de basis en scherp gepunt aan de top. De bladrand gaaf. Bloemen okselstandig aan korte stelen, alleenstaand of met meerdere bijeen aan het einde van de (zij)twijgen. De 2 kelkblaadjes met een scherpe top. Een kleine populatie komt voor in de Chinese provincie Henan.

A. macrotera* var. *mairei (H.Lév.) Landrein

Syn.: *A. mairei* (H.Lév.) H.Lév.

Deze in de Chinese provincie Yunnan voorkomende variëteit heeft een langere en slankere bloembuis, die wit is met een lichtroze blos. De tekening in de keel is ook lichter van kleur en de kelkblaadjes zijn stomp.

A. macrotera* var. *myrtilloides (Rehder) Landrein

Syn.: *A. myrtilloides* Rehder

Bladeren elliptisch met een vlakke bladrand. Bloeiwijze met weinig bloemen; bloemen tweelippig. Inheems in het westen van de Chinese provincie Sichuan.

A. macrotera* var. *parvifolia (Hemsl.) Landrein

Syn.: *A. longituba* Rehder

A. parvifolia Hemsl.

Bladeren eivormig en leerachtig; de bladrand naar beneden gekruld. Bloeiwijze met veel bloemen; bloembuis trechtervormig. Een kleine populatie komt voor in het westen van de Chinese provincie Hubei.

A. macrotera* var. *zabelioides Landrein

Jonge scheuten kaal; bladeren 5-10 cm lang, met een lang gepunte top. Bloeiwijze eindstandig, gewoonlijk met 2 of 3 kransen. Voorkomend in een klein gebied rond Emei Shan in de Chinese provincie Sichuan.

Abelia macrotera var. *parvifolia*
(FOTO: AL)

A. schumannii (Graebn.) Rehder.

Syn.: *A. tereticalyx* (Graebn.) Rehder

Linnaea schumannii Graebn.

Linnaea tereticalyx Graebn. et Buchw. ex Graebn.

Bladverliezende struik met iets behaarde, overhangende twijgen. Bladeren eivormig tot langwerpig met een stompe of kort afgeronde top, grijsgroen van kleur. Bladrand zwak gezaagd en gewimperd. In de herfst verkleurt het blad naar bronsrood. Bloemen alleenstaand met een grote en brede bloemkroon, paarsroze met een oranje tekening in de keel; niet geurend. De stijl een klein beetje uitstekend. Kelkblaadjes 2, bolrond (*tereticalyx*, afgeleid van het Latijnse *teres* (bolrond), en *calyx* (kelk). Is goed hitte- en droogtebestendig. *A. schumannii* is begrensd tot de diepe valleien van het Qinghai-Tibetaanse plateau. De soort is vernoemd naar K.M. Schumann (1851-1904), eerst leraar te Breslau (tegenwoordig bekend als Wrocław), later verbonden aan het Botanischer Garten und Botanisches Museum Berlin-Dahlem (BGBM), Duitsland.

A. uniflora R.Br.

Syn.: *A. chowii* G. Hoo

Linnaea uniflora (Wall.) A. Braun et Vatke

Wintergroene struik met overhangende twijgen; 1-2 m hoog groeiend. Bladeren groen en leerachtig. Zoals de naam al aangeeft zijn de bloemen alleenstaand. Ze zijn wit tot witroze met een bleekgele tekening in de keel. De bloemkroon niet zo breed als bij *A. schumannii*; kelkblaadjes 2-4. Inheems in de Chinese provincie Fujian. Dit is een ietwat mysterieuze soort, die in 1829 door Wallich zeer beknopt werd beschreven in *Plantæ Asiaticæ rariores*. Het was de tweede *Abelia* in cultuur, geïntroduceerd door Messrs. Standish en Nobel in 1845, die materiaal verkregen van Robert Fortune. Kreeg een eervolle vermelding in *Curtis Botanical Magazine* in 1853, maar was spoedig daarna geheel uit cultuur verdwenen.

A. ×grandiflora (Rovelli ex André) Rehd.

(Isola Bella, Italië 1886)

Basionym: *A. rupestris* f. *grandiflora* Rovelli ex André

Syn.: *A. floribunda hybrida* Hort. ex Zab.

Hybride tussen *Abelia chinensis* en *A. uniflora*.

Half-wintergroene, tot 1.5 m hoge struik, vaak wat breder dan hoog. Jonge twijgen roodachtig met een fijne donzige beharing. Bladeren 2-4 cm lang, eivormig, zwak getand, bovenzijde glanzend donkergroen, onderzijde lichtgroen, geheel kaal met uitzondering van kleine baarden in de nerfoksels bij de bladsteel. De bladeren vertonen donker koperkleurige tinten bij lage temperaturen. Bloeit van juni tot ver in oktober met trechtervormige bloemen, wit met roze getint, licht geurend en tot 2 cm lang. Kelkbladen eerst groen, later roze of roodachtig, variërend in aantal van 2 tot 5, lancetvormig tot elliptisch langwerpig. Deze hybride bloeit één of twee maanden eerder dan *A. chinensis*.

Het ontstaan van deze hybride is onbekend (waarschijnlijk ontstond de plant na vrije bestuiving), maar *A. ×grandiflora* werd geïntroduceerd door de kwekerij van de gebroeders Rovelli in Pallanza, aan de oever van Lago Maggiore, Italië in 1886. Waarschijnlijk was de plant toen al langer in cultuur.

Keuringsrapport

Eind 2013 werd op de jaarvergadering van de keuringscommissie besloten het aanwezige *Abelia* assortiment op te planten. Het initiatief kwam van Plantentuin Esveld, Boskoop en de auteur van dit artikel, die de *Abelia* collectie beheren. De meeste gekeurde cultivars waren al in de collectie aanwezig. Daarnaast is nog een aantal toegevoegd, ook cultivars die op dat moment nog niet in de handel waren.

Enkele cultivars konden niet worden gekeurd. Zo was *A. ×grandiflora* 'Francis Mason' niet meer soortecht in de collectie aanwezig en kon niet op tijd een vervanger worden gevonden. Ook *A. ×grandiflora* 'Abghop' (HOPLEY's) die in de collectie niet bont meer was, kon niet worden opgeplant voor de keuring. In juni 2014 zijn deze planten gestekt; drie stekken in een p9, twaalf van elk. Op de vakbeurs Plantarium '14 werd nog *A. ×grandiflora* 'Minduo1' verkregen. Deze bloeide echter zo rijk dat de weinige stekken die daarvan gemaakt konden worden mislukten. Daardoor kon ook deze cultivar niet in de keuring worden meegenomen.

Abelia 'Abenov41' (PINK PONG)
(FOTO: AL)

Abelia 'Edward Goucher'
(FOTO: RH)

In het voorjaar van 2015 zijn de planten overgepot in een 3 liter pot. Het daaropvolgende voorjaar zijn er van de oorspronkelijke 12 planten steeds zes uitgekozen. Drie daarvan zijn uitgeplant op de Sortimentstuin Harry van de Laar; de andere drie bij Boomkwekerij Biloba (David Bömer) in Zundert.

In de nazomer en herfst van 2016 zijn de planten twee keer beoordeeld op groeiwijze, blad, bloem en bloeirijkheid. De winter van 2016-2017 zijn ze zonder al te veel schade doorgekomen. In het voorjaar van 2017 werd er van de drie planten één teruggesnoeid. In 2017 zijn de planten ook twee maal beoordeeld. Na de ijzige koude van eind februari-begin maart 2018, bleken *A. ×grandiflora* 'Nanna' en *A. ×grandiflora* (type Esveld) het best hun blad behouden te hebben. Over het algemeen hebben de planten weinig te lijden gehad van de winters. Ook de extreme hitte en droogte van de zomer van 2018 hebben ze bijzonder goed doorstaan. Wel waren er verrassende verschillen tussen het Boskoopse en het Zundertse keuringsveld.

Beoordelingen:

- *** = uitstekend
- ** = zeer goed
- * = goed
- s = voor speciale doeleinden
- o = kan vervallen
- (NB) = niet beoordeeld

** *A. 'Abenov41' (PINK PONG)*

(Véronique Kapustra, Parijs, Frankrijk, 2006)
Deze plant ontstond uit een bewuste kruising tussen *A. schumannii* 'Bumble Bee' en *A. ×grandiflora* 'Semperflorus' gemaakt in 2004. Het is een wintergroene struik tot 1,75 m hoog groeiend. Bloemen klokvormig, donkerroze in knop, iets lichter uitbloeidend, de keel geel geaderd. De bloemvorm en de bloemkleur zijn duidelijk van *A. schumannii*. De 3 of 4 kelkblaadjes zijn roodkoperkleurig en lancetvormig. Geïntroduceerd door Sapho, La Ménitré, Frankrijk. In Zundert deed 'Abenov41' het beter dan in Boskoop, maar toch goed voor twee sterren.

* *A. 'Edward Goucher'*

(E. Goucher, Glenn Dale Plant Introduction Center, Maryland, Verenigde Staten van Amerika, 1911)

Syn.: A. ×grandiflora 'Copper Glow'

Wintergroene of half-wintergroene, breed uitgroeiende struik tot 1.5 m hoog. Jonge scheuten roodachtig en donzig behaard. Bladeren glanzend donkergroen; jonge bladeren wat bronskleurig evenals de herfstkleur. Bloemen alleenstaand aan korte stelen, in kleine okselstandige clusters aan het einde van de twijgen. Bloembuis tot 2,5 cm lang, violet-roze met oranje in de keel, klokvormig, versmallend onder het midden in een korte gebogen buis. Kelkblaadjes gewoonlijk twee,

Abelia xgrandiflora 'Abelops02' (MYSTIC DAYDREAM)
(FOTO: AL)

soms drie, licht steenrood. Bloeit vanaf de zomer tot in de herfst.

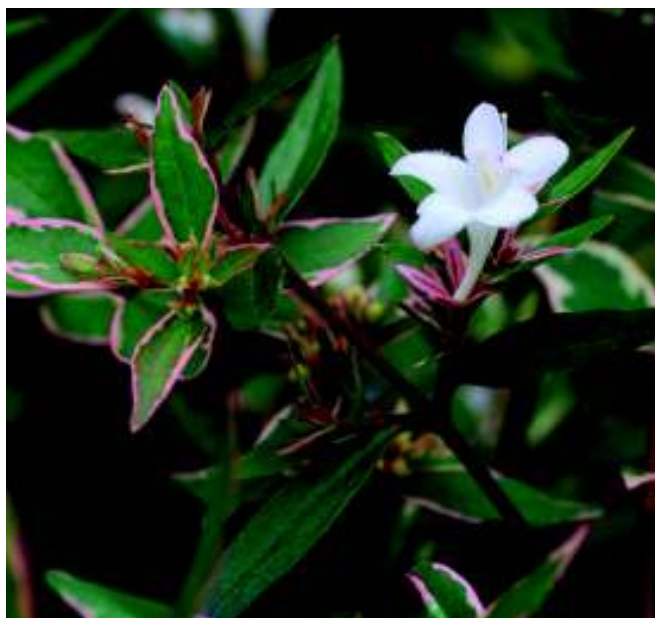
Hybride van *A. xgrandiflora* × *A. schumannii* (de feitelijke kruising is dus (*A. chinensis* × *A. uniflora*) × *A. schumannii*). De invloed van *A. xgrandiflora* is te zien in de compacte habitus en de glanzende, 's winters meer aanblijvende bladeren en het gewoonlijk variabele aantal kelkbladen met vaak twee lobben. De invloed van *A. schumannii* is terug te vinden in de soms wat harige en wat klierachtige beharing op de bladeren, de tamelijk brede kelkbladen, de grotere, meer trechtervormige bloembuis en de sterk gekleurde bloemen.

(NB) *A. xgrandiflora* (Type Esveld)

De keuringscommissie kon geen verschil ontdekken tussen deze door Plantentuin Esveld geleverde *A. xgrandiflora* en *A. xgrandiflora* 'Nanna' (zie aldaar).

o *A. xgrandiflora* 'Abelops'
(SUNSHINE DAYDREAM; SCENTED BLUSH)
(Boomkwekerij Ron van Opstal BV, Zundert, 2007)

Breed spreidend opgaand met opvallend gekleurd blad. Het jonge loof is middengroen met wat onregelmatige maar relatief brede oranje tot zalmroze rand. Als het blad ouder wordt verkleuren de randen naar botergeel. De bloemkleur is licht roze. Uiterlijk vertoont 'Abelops' veel gelijkenis

Abelia xgrandiflora 'Conti' (CONFETTI)
(FOTO: AL)

met 'Kaleidoscope'. De plant werd gevonden door Ron van Opstal als sport aan *A. xgrandiflora* 'Little Richard'. Behaalde tijdens Plantarium 2009 een zilveren medaille en in 2012 een Bronzen medaille na veldkeuring. In Amerika in de handel onder de naam SCENTED BLUSH, wordt in Europa verkocht onder de handelsnaam SUNSHINE DAYDREAM.

o *A. xgrandiflora* 'Abelops02'
(MYSTIC DAYDREAM)

(Boomkwekerij Ron van Opstal BV, Zundert, 2009)

Breed opgaande struik met een uiteindelijk afgeplatte, bolronde groeiwijze. De struik is dicht vertakt en daardoor bossig. Het jonge blad is geelgroen met oranje-rood getinte randen. Het volwassen blad is donkergroen met onregelmatige gele randen. In de herfst verkleurt het blad diep purperrood. De bloemen zijn wit tot zeer licht roze. Overigens is de plant niet rijkbloeiend, het is meer een bladplant. Ontstond in 2009 uit een takmutatie in *A. xgrandiflora* 'Abelops'. Behaalde tijdens Plantarium 2012 een bronzen medaille.

A. xgrandiflora 'Aurea': *A. xgrandiflora*
'Gold Spot'

** *A. xgrandiflora* 'Conti' (CONFETTI)
(Flowerwood Nursery, Mobile, Alabama, Verenigde Staten van Amerika, 1987)

Abelia xgrandiflora 'Gold Spot'
(FOTO: AL)

Groeiwijze compact en laag. Bladeren klein en smal, donkergroen met een crèmewitte, bij koude meer roze getinte rand. Bloemen wit, iets kleiner dan bij *A. xgrandiflora*, de kelkblaadjes kleiner en 3, 4, of 5 in aantal, roze van kleur. Dit is een sport uit 'Sherwoodii'. Hoewel al in 1987 gevonden, werd 'Conti' pas in 1997 door Theodor's nursery, Alabama, Verenigde Staten van Amerika, geïntroduceerd.

A. xgrandiflora 'Copper Glow':
A. 'Edward Goucher'

* ***A. xgrandiflora* 'Gold Spot'**

(Verenigde Staten van Amerika)

Syn.: *A. xgrandiflora* 'Aurea'

A. xgrandiflora 'Mason's Gold'

Opgaande struik met overhangende twijgen. Jonge twijgen rood. De bladeren zijn helder goudgeel en worden in de loop van de zomer groener. Oudere bladeren donkergroen met soms onregelmatige geelgroene vlekken in het midden. Bloemen wit. Ontstaan als mutant van 'Francis Mason'. Ondanks de hete en droge zomer van 2018 was er geen bladverbranding van het gele blad zichtbaar. Deze plant is in het voorjaar op zijn mooist. In de handel en in tuinen kunnen planten worden aangetroffen onder de namen 'Goldspot', 'Goldsport' en 'Goldstrike'. Deze worden soms in de zogenaamde GOLD SPOT GROUP geplaatst.

Abelia xgrandiflora 'Kaleidoscope'
(FOTO: AL)

Het is echter onduidelijk of dit echt verschillende klonen zijn, daar de meeste vrij instabiel zijn en mutaties geven.

* ***A. xgrandiflora* 'Kaleidoscope'**

(Randall Dale Lindsey, Marshville, North Carolina, Verenigde Staten van Amerika, 2004)

De groeiwijze is breder dan hoog. In het voorjaar zijn de bladeren helder geel en groen. In de vroege zomer worden de kleuren intenser en zijn de bladeren donkergroen met goudgele tot crèmegele randen. Als het in de herfst kouder wordt verschijnen er ook oranje en rode tinten in het blad, later in de herfst kleurt het blad dieper rood. De bloemen zijn wit met vijf roze kelkblaadjes. 'Kaleidoscope' is ontstaan uit een mutatie van *A. xgrandiflora* 'Little Richard'.

Geïntroduceerd door Panoramic Farm Inc., Marshville, North Carolina, Verenigde Staten van Amerika, in 2005. Behaalde een Bronzen Medaille tijdens Plantarium 2006. Het bijzonder bont gekleurde blad wordt niet door iedereen (keurmeesters en consumenten) even hoog gewaardeerd.

o ***A. xgrandiflora* 'Keylib' (LADY LIBERTY)**

(Klemens Keyzers, Kevelaer, Duitsland, 2008)

Een zeer compacte en kleurrijke *Abelia*. De bladeren zijn donkergroen tot donker olijfgroen met smalle geelgroene tot oranjeachtige randen.

Abelia xgrandiflora 'Keylib' (LADY LIBERTY)
(FOTO: AL)

Abelia xgrandiflora 'Nanna'
(FOTO: AL)

De bladeren verkleuren al vroeg in het seizoen naar bronskleurige tinten. Bloeit zeer rijk met grote, witte bloemen die soms een beetje roze kleuren. Kelkblaadjes 3, 4, of 5, deze roze van kleur. Deze plant is ontstaan uit een mutatie in *A. xgrandiflora*. In 2011 door Gartenbau Klemens Keyzers in de handel gebracht. Behaalde een Bronzen Medaille tijdens Plantarium 2011.

A. xgrandiflora 'Mason's Gold': *A. xgrandiflora* 'Gold Spot'

A. xgrandiflora 'Nana': *A. xgrandiflora* 'Sherwoodii'

*** *A. xgrandiflora* 'Nanna'

(Planteopformeringsstationen, Lunderskov, Denemarken 2001)

Opgaande struik met overhangende twijgen. Bladeren donkergroen en gepunt aan de top. Bloemen wit met een roze blos. Kelkblaadjes 2, 3, 4, of 5, roze van kleur.

Deze kloon is geselecteerd uit gecultiveerd materiaal dat werd verzameld in Europa, de Verenigde Staten van Amerika en Japan. Dit werd in Denemarken opgeplant waarna de Deense onderzoekers de -voor Denemarken- beste kloon van een cultivarnaam voorzagen en vervolgens verspreidden. In het geval van het *Abelia*-onderzoek werd dit dus 'Nanna'. Vervolgens

werden de door Planteopformeringsstationen geselecteerde cultivars met het handelsmerk DAFO geïntroduceerd. Hiermee garandeerde men de soortechtheid van het materiaal.

De keuringscommissie kon geen verschil vinden tussen 'Nanna' en de kloon die van Plantentuin Esveld kwam als *A. xgrandiflora*. Het is zeer waarschijnlijk dat het hier om de zelfde kloon gaat, daar Planteopformeringsstationen ook in Nederland materiaal verzamelde voor het onderzoek.

De naam van de plant is afkomstig van de vrouw van Balder, zoon van de god Odin uit de Noordse mythologie. Nanna is een veel voorkomende meisjesnaam in Denemarken. 'Nanna' was de meest opvallende groenbladige cultivar van het keuringsveld, zowel in Boskoop als in Zundert, en verkreeg daarom drie sterren.

o *A. xgrandiflora* 'Opstal101'
(HAPPY DAYDREAM)

(Boomkwekerij Ron van Opstal BV, Zundert, 2015)
Breed opgaande groeiwijze; bladeren eerst met witte, later goudgele randen. Bloemen in knop roze, later wit met een roze tint. Kelkblaadjes 4 of 5, witachtig groen met wat roze vlekken of strepen. Ontstond als mutant in *A. xgrandiflora* en werd vervolgens verder geselecteerd om deze stabiel bontbladig te krijgen. Opvallend is dat de planten in Zundert beduidend beter waren dan in Boskoop.

Abelia xgrandiflora 'Opstal101' (HAPPY DAYDREAM)
(FOTO: AL)

**** *A. xgrandiflora* 'Opstal102'**

(MAGIC DAYDREAM)

(Boomkwekerij Ron van Opstal BV, Zundert, 2016)

Een brede, afgeplat bolvormige groeiwijze.

De jonge bladeren zijn donkergroen met zalmkleurige randen. Later verkleuren de bladeren naar grijsgroen met crèmekleurige randen. Deze zeer rijk bloeiende cultivar heeft lichtroze bloemen die naar rozewit verbloeien. De 4 of 5 kelkblaadjes zijn bruinroze met zalmkleurige randen.

Is ontstaan als mutant in 'Abelops' (SUNSHINE DAYDREAM). 'Opstal102' stond in de keuringsopplant, maar inmiddels heeft de winner 'Opstal103' geïntroduceerd als een verbeterde, meer stabiele vorm. 'Opstal102' wordt in de Verenigde Staten van Amerika verhandeld als MAGIC DAYDREAM, de handelsnaam die in Europa voor 'Opstal103' wordt gebruikt. Behaalde een Zilveren Medaille tijdens Plantarium 2017. Opvallend is dat de planten in Zundert minder goed waren.

A. xgrandiflora 'Prostrata': *A. xgrandiflora* 'Prostrate White'

Abelia xgrandiflora 'Prostrate White'
(FOTO: AL)

*** *A. xgrandiflora* 'Prostrate White'**

(Delvin D. Abbott, Verenigde Staten van Amerika, 1955)

Syn.: *A. xgrandiflora* 'Prostrata'

A. xgrandiflora 'Snowdrift'

Groeiwijze spreidend, 1,5 m breed en 1 m hoog. Bladeren vrij smal en gepunt aan de top, bloemen wit met licht bruinrode kelkblaadjes. Lijkt veel op 'Sherwoodii', maar groeit meer spreidend. Volgens Krüsmann (1984) in Amerika geprezen als bodembedekker en zou niet hoger worden dan 40 cm. De plant in de collectie is ongeveer 1,5 m breed en 1 m hoog. Niet echt een bodembedekker dus. Sinds kort bezit de NPC Abelia een plant die platter zou groeien. Deze plant is nog te jong om dit te kunnen beoordelen. Deze cultivar is geïntroduceerd en gepubliceerd in Amerika als 'Prostrate White'; de beide synoniemnamen zijn van latere datum. De plant scoorde qua habitus, blad en bloeirijkheid bovengemiddeld bij de groenbladige cultivars en verkreeg daardoor een ster.

(NB) *A. xgrandiflora* 'Rainbow'

De keuringscommissie concludeerde dat deze plant uiterlijk te veel lijkt op- en waarschijnlijk hetzelfde is als- 'Sunrise'. De enige referentie naar deze naam ('Rainbow') die gevonden kon worden is in een catalogus van het USDA Nursery Crop Insurance Programme, Verenigde Staten van Amerika, 2006.

Abelia × *grandiflora* 'Sherwoodii'
(FOTO: AL)

Abelia xgrandiflora 'Sparkling Silver'
(FOTO: AL)

Abelia xgrandiflora 'Sunrise'
(FOTO: RH)

- o *A. xgrandiflora* 'Sherwoodii'
(Verenigde Staten van Amerika, 1935)
Syn.: *A. xgrandiflora* 'Nana'

A. xgrandiflora 'Sherwood'

Groeit lager en veel compacter dan *A. xgrandiflora* en vormt een dichte bolvormige struik tot 1 m hoog. Bloemen en bladeren wat kleiner dan gewoonlijk. Bloemen wit, iets roze aan de buitenzijde. Met 4 of 5 kelkblaadjes. De naam werd in 1949 gepubliceerd in American Association Nurseryman Proceedings als 'Sherwoodi'. Aangezien de naam van voor 1959 is, werd de cultivarnaam geaccepteerd en gecorrigeerd met een tweede i aan het einde. Presteerde tijdens de keuringen iets minder dan 'Prostrate White' vanwege de mindere bloei.

A. xgrandiflora 'Snowdrift': *A. xgrandiflora* 'Prostrate White'

- o *A. xgrandiflora* 'Sparkling Silver'
(Leon van Lint Boomkwekerij, Boskoop, 2013)
Dit is een afgeplat bolvormig struikje met dichte vertakking. Aan de jonge scheuten zijn de bladeren groen met donkerroze randen, het volwassen blad is wit gerand. In de herfst verkleurt het blad purpergroen met donkerroze randen. De bloemen zijn zeer licht roze tot rozewit met 4 of 5 kelkblaadjes. Gevonden als mutatie in een

A. xgrandiflora. In de keuringsopplant had deze cultivar vreemd genoeg vrij veel dode takken.

A. xgrandiflora 'Sungold': *A. xgrandiflora* 'Sunrise'

- * *A. xgrandiflora* 'Sunrise'

(Taylor's Nursery, Raleigh, North Carolina, Verenigde Staten van Amerika, 1998)

Syn.: *A. xgrandiflora* 'Sungold'

Compact en spreidend. Het centrum van het blad is tweekleurig groen met een brede, bij het uitlopen goudgele, later naar zilver verkleurende rand. Jonge scheuten rood gekleurd. In de herfst verkleuren de bladeren naar oranje en rood. Bloemen wit, met een roze tint. De 4 of 5 kelkblaadjes zijn lichtroze. Is ontstaan als een sport in *A. xgrandiflora* 'Francis Mason'. Geïntroduceerd door North Carolina State Arboretum, Raleigh, North Carolina, Verenigde Staten van Amerika.

- o *A. xgrandiflora* 'Wevo1'
(BELLA DONNA; TWIST OF VANILLA)
(Kwekerij Lendert de Vos BV, Reeuwijk, 2010)
Compact en spreidend. Bladeren licht- tot middengroen, met onregelmatige witte randen, soms ook wit gevlekt rond de hoofdnerf. Bloemen wit met een zwak roze tint, in knop licht purperroze. Met 4 of 5 lichtroze kelkblaadjes;

Abelia xgrandiflora 'Wevo2' (Lucky Lots)
(FOTO: AL)

Abelia 'Minedward' (PETITE GARDEN)
(FOTO: AL)

deze aan de rand bijna wit. Gevonden als mutant in *A. xgrandiflora* 'Nanna'. In Amerika in de handel onder de handelsaanduiding TWIST OF VANILLA, in Europa als BELLA DONNA.

o ***A. xgrandiflora* 'Wevo2' (LUCKY LOTS)**
(Kwekerij Lendert de Vos BV, Reeuwijk, 2010)
Een afgeplatte, dicht vertakte bolvormige struik. De bladeren zijn middengroen met regelmatige zilverwitte randen. De bloemen zijn licht lilaroze met witte lobben. Kelkblaadjes 2, 3, 4 of 5, lichtroze van kleur. Dit is een mutatie van *A. xgrandiflora* 'Abelops', die in 2007 werd gevonden en in 2010 werd geïntroduceerd. Behaalde een Bronzen Medaille tijdens Plantarium 2011. De planten in Zundert waren minder van kwaliteit dan in Boskoop, maar in Boskoop was er veel terugslag te zien.

o ***A. 'Lynn'* (PINKY BELLS)**
(Timothy D. Wood, Spring Lake, Michigan, Verenigde Staten van Amerika, 2003)
Dit is een bewuste kruising tussen *A. schumannii* 'Bumble Bee' en *A. xgrandiflora* 'Little Richard'. Vormt eerst een brede, afgeplatte groeiwijze, later iets meer opgaand en afgeplat bolvormig. Ten opzichte van andere *A. xgrandiflora* cultivars c.q. hybriden, is 'Lynn' een sterke groeier. De zachtroze bloemen, met een zwakke tekening, verschijnen in het begin van de herfst en zijn groter dan bij

andere cultivars. Kelkbladen twee, met een stompe top. In de herfst verkleuren de toppen van de twijgen oranje brons. De grotere bloemen en de bloemkleur zijn duidelijk de invloeden van *A. schumannii*.

Werd in 2010 geïntroduceerd door Spring Meadow Nursery, Grand Haven, Michigan, Verenigde Staten van Amerika. Behaalde in 2010 een Bronzen Medaille op GrootGroenPlus. De lage waardering heeft te maken met de spaarzame bloei en de "doffe" uitstraling.

o ***A. 'Minedward'* (FAIRY DANCE; PETITE GARDEN)**
(Patrick Pineau, La Méniltré, Frankrijk, 2004)
Dit is een zaailing van een vrij bestoven *A. 'Edward Goucher'*. Groeiwijze compact en bolvormig tot 80 cm hoog en 70 cm breed met donkergroene bladeren. De kleine, klokvormige bloemen zijn zachtroze. Aantal kelkbladen 2, 3 of 4, bolrond of getand. Geïntroduceerd door Pépinières Minier, Beaufort-en-Vallée, Frankrijk in 2011. In Amerika wordt de handelsnaam FAIRY DANCE gebruikt, waar de plant in Europa bekend is als PETITE GARDEN.

Abelia 'Lynn' (PINKY BELLS)
(FOTO: RH)

*** A. 'Raspberry Profusion'

(Dr. Michael Dirr, University of Georgia, Athens, Georgia, Verenigde Staten van Amerika, 1999)

Deze plant is ontstaan door een bewuste kruising van *A. 'Edward Goucher'* × *A. chinensis* gemaakt in 1998. Feitelijk is de kruising dus ((*A. chinensis* × *A. uniflora*) × *A. schumannii*) × *A. chinensis*.

Het is een dichte, compacte struik met glanzend donkergroene bladeren. De bloei is over het algemeen vroeger dan de meeste *A. ×grandiflora* cultivars. Zeer rijk bloeiend met licht geurende, roze bloemen en opvallende, frambooskleurige, vrij grote, 4- of 5-tallige kelkbladen. De bloeiwijze lijkt op die van *A. chinensis*; de bloemvorm neigt meer naar *A. uniflora*.

Op het keuringsveld, zowel in Boskoop als Zundert, stak deze plant er met kop en schouders bovenuit. De uitgebloeide bloemtakken met de frambooskleurige kelkblaadjes zijn uitermate geschikt voor gebruik in boeketten.

o A. schumannii 'Bumble Bee'

Syn.: *A. parvifolia* 'Bumble Bee'

A. longituba 'Bumble Bee'

Opgaande struik met overhangende twijgen. Bladeren glanzend donkergroen, onderzijde lichter van kleur. Bloeit met klokvormige roze bloemen met een iets breder uitlopende kroonbuis en een oranje tekening in de keel. Een compacte selectie die rijker bloeit dan de soort.

Op het hele keuringsveld was dit de enige cultivar van een soort; de overige waren allemaal hybriden. Hoewel dit gewoonlijk een mooie plant is kwam dit er bij deze keuring, zowel in Boskoop als in Zundert, niet uit.

TABEL 1 BEKROONDE CULTIVARS

STERREN	GROENBLADIG	BLADKLEUR	BLOEMKLEUR
***	<i>A. ×grandiflora</i> 'Nanna'	donkergroen	B: wit met roze blos; K: roze
***	<i>A. 'Raspberry Profusion'</i>	donkergroen	B: roze; K: frambooskleurig
**	<i>A. 'Abenov41' (PINK PONG)</i>	donkergroen	B: roze, keel geel geaderd; K: roodkoperkleurig
*	<i>A. 'Edward Goucher'</i>	donkergroen	B: violet-roze, keel oranje; K: licht steenrood
*	<i>A. ×grandiflora</i> 'Prostrate White'	donkergroen	B: wit; K licht bruinrood
STERREN	BONTBLADIG	BLADKLEUR	BLOEMKLEUR
**	<i>A. ×grandiflora</i> 'Conti' (CONFETTI)	donkergroen, rand crèmewit	B: wit; K: roze
**	<i>A. ×grandiflora</i> 'Opstal102' (MAGIC DAYDREAM)	grijsgroen, rand crème	B: rozewit; K: bruinroze, rand zalmkleurig
*	<i>A. ×grandiflora</i> 'Gold Spot'	geel	B: wit; K: licht rozebruin
*	<i>A. ×grandiflora</i> 'Kaleidoscope'	donkergroen, rand geel	B: wit; K: roze
*	<i>A. ×grandiflora</i> 'Sunrise'	groen, rand geel tot wit	B: rozewit; K: lichtroze

B = bloem, K = kelk

Abelia 'Raspberry Profusion'
(FOTO: RH)

Abelia chinensis 'China Rose'
(FOTO: AL)

Niet gekeurde cultivars

Veel van de nu volgende cultivars komen uit de Verenigde Staten van Amerika en zijn, hoogstwaarschijnlijk, niet allemaal in West-Europa in cultuur. Voor de volledigheid van dit artikel worden deze cultivars wel genoemd, voor zover mogelijk met een beknopte beschrijving. Vaak is er over deze cultivars maar weinig te vinden over herkomst, ouders, eigenschappen en introductie. Een aantal van de niet-gekeurde cultivars is inmiddels toegevoegd aan de Nederlandse Plantencollectie (NPC) *Abelia* (<https://www.plantencollecties.nl/collecties/abelia/>).

A. chinensis 'Alba'

(voor 1919)

Er staat een plant in Glasnevin Botanical Garden, Dublin, Ierland. Oorspronkelijk werd deze cultivar in 1919 aangeschaft bij V. Lemoine & Fils, Nancy, Frankrijk, als *A. rupestris* 'Alba'. Qua bloei wijkt 'Alba' niet of nauwelijks af van *A. chinensis* (pers. comm. Brendan Sayers, Glasnevin Botanical Garden). In de literatuur kon deze plant/naam niet worden getraceerd. Bloemen wit.

A. chinensis 'China Rose'

(Royal Horticultural Society, Wisley, Verenigd Koninkrijk, 2009)

Groeiwijze compact en opgaand. Bloemen wit, bloembuis lichtroze. De RHS heeft tussen 2004 en 2009 sortimentskeuring *Abelia* gehouden. Daarin kwam onder meer naar voren dat de ingezonden kloon van *A. chinensis* zo goed werd bevonden dat men besloot deze de cultivarnaam 'China Rose' te geven, teneinde deze te kunnen onderscheiden van andere klonen van *A. chinensis*. Werd bekroond met een Award of Garden Merit (AGM) in 2011.

A. chinensis 'Keiser' (RUBY ANNIVERSARY)

(Susan Keiser, Ossining, New York, Verenigde Staten van Amerika, 1995)

Compact groeiend. Blad donkergroen en glanzend, smaller dan bij de soort. Jonge scheuten robijnrood, evenals het blad in de herfst. Bloemen wit met bruinrode kelkbladen. Deze plant werd door de winner in haar achtertuin gevonden als zaailing van *A. chinensis*. Geïntroduceerd door Spring Meadow Nursery, Grand Haven, Michigan, in het Amerikaanse Proven Winners pakket in 2002.

Abelia xgrandiflora 'Abghop' (HOPLEY's)
(FOTO: RH)

A. chinensis 'White Surprise'

(Verenigde Staten van Amerika, voor 2017)

Groeiwijze opgaand, tot 1.20 m hoog. Vroeg en lang bloeiend met grotere witte bloemen dan de soort.

A. dielsii 'Little Richard': *A. xgrandiflora* 'Little Richard'

A. 'Dwarf': *A. 'Dwarf Purple'*

A. 'Dwarf Purple'

(US Plant Introduction Station, Glenn Dale, Maryland, Verenigde Staten van Amerika, 1931)
Syn.: *A. xgrandiflora* 'Dwarf'

A. xgrandiflora 'Dwarf Pink'

Groeiwijze compact en bossig, tot 90 cm hoog. Jonge twijgen rood, bladeren groen, in de herfst verkleurend naar purperrood. Bloemen purper-roze. Dit is een hybride van *A. schumannii* en *A. xgrandiflora* en is dus de zelfde kruising als *A. 'Edward Goucher'* waar de plant veel op lijkt. Vandaar dat 'Dwarf Purple' vaak als synoniem genoemd wordt van 'Edward Goucher', die dus 20 jaar eerder werd geïntroduceerd.

A. xgrandiflora 'Abghop' (HOPLEY's; LEMON ZEST; MISS LEMON; TWIST OF LIME)
(Hopleys Plants, Much Hadham, Verenigd Koninkrijk, 1992)

Abelia ×grandiflora 'Compacta'
(FOTO: RH)

Bladeren geel gerand, in de herfst enigszins naar roze verkleurend. Bloemen wit met 3 of 4 kelkblaadjes.

Gevonden als een mutant van *A. ×grandiflora* 'Francis Mason'. In Europa is de handelsnaam HOPLEY'S. In de Verenigde Staten van Amerika wordt de plant onder diverse handelsnamen aangetroffen: LEMON ZEST, MISS LEMON EN TWIST OF LIME.

***A. ×grandiflora* 'BMRGOLD' (GOLD TOUCH)**
(André Briant Jeunes Plants, St. Barthélémy d'Anjou, Frankrijk, 2017)

Groeit hoger dan breed. Twijgen oranje-achtig tot rood. Jonge bladeren oranje tot koperkleurig getint, later goud geel. Bloemen bijna geheel wit tot zacht roze. Hoewel de plant werd gevonden door André Briant Jeunes Plants, werd deze door Pépinières Minier geïntroduceerd.

***A. ×grandiflora* 'Bobby'**
(Pete Sheuchenko, Lazy S'S Farm Nursery, Barboursville, Virginia, Verenigde Staten van Amerika, voor 2012)
Bladeren groen; bloemen lichtroze.

***A. ×grandiflora* 'Brockhill Allgold'**
(Brockhill Nursery, Lymington, Verenigd Koninkrijk, 2013)
Bladeren helder goudgeel, jonge bladeren met een Bronzen tint. Bloemen wit.

***A. ×grandiflora* 'Canyon Creek'**
(Dr. Michael Dirr, University of Georgia, Athens, Georgia, Verenigde Staten van Amerika, 2002)
Selectie uit zaailingen van *A. chinensis*, na open bestuiving door cultivars van *A. ×grandiflora*. Breed opgaande struik. Jonge bladeren koperachtig oranje, later via zachtgeel naar glanzend groen; in de herfst verkleurend naar warm rood. Bloemen zachtroze met 4 of 5 helderroze kelkblaadjes. Lijkt uiterlijk veel op 'Rika 1'.

***A. ×grandiflora* 'Cloud 99'**
(Dr. Michael Dirr, University of Georgia, Athens, Georgia, Verenigde Staten van Amerika, 2007)
Compacte, opgaand groeiende struik met heldergroen blad. Bloemen wit, in grote trossen.

Abelia ×grandiflora 'Francis Mason'
(FOTO: AL)

***A. ×grandiflora* 'Compacta'**
Heeft een bolronde groeiwijze tot 90 cm hoog. Bladeren breder dan bij 'Prostrata'. Bloemen wit. Zou lager blijven dan 'Sherwoodii'.

A. ×grandiflora 'Dwarf': *A. 'Dwarf Purple'*

A. ×grandiflora 'Dwarf Pink': *A. 'Dwarf Purple'*

***A. ×grandiflora* 'Flat Creek'**
(Dr. Michael Dirr, University of Georgia, Athens, Georgia, Verenigde Staten van Amerika, 2001)
Groeiwijze breed spreidend. Bladeren smal en donkergroen. Bloemen wit. Selectie uit zaailingen van *A. chinensis*, open bestoven door cultivars van *A. ×grandiflora*. Dit is een zuster-zaailing van 'Canyon Creek' en 'Rose Creek'.

***A. ×grandiflora* 'Francis Mason'**
(Francis Mason, Mason's Nurseries, Te Awamutu, Nieuw Zeeland, 1950)
Syn.: *A. ×grandiflora* 'Variegata'
De glanzende, jonge bladeren zijn koperkleurig oranje getint, de volwassen bladeren hebben brede en onregelmatige randen van groenachtig geel. De bloemen zijn wit met 2 tot 5 rozerode kelkblaadjes. Door takmutaties zijn hieruit verscheidene andere cultivars ontstaan zoals 'Abghop' en 'Gold Spot'. Behaalde een Zilveren medaille op de tentoonstelling Herfstweelde in 1983.

***A. ×grandiflora* ‘Frosty’**

(Richard Currin, Willow Springs, North Carolina, Verenigde Staten van Amerika, voor 2010)

Dicht vertakte struik, compact groeiend.

Bladeren groen met een witte rand, in de herfst naar purperrood verkleurend. Bloemen wit met roze kelkblaadjes.

***A. ×grandiflora* ‘Garden Star’**

(Richard Currin, Willow Springs, North Carolina, Verenigde Staten van Amerika, voor 2010)

Bladeren groen met eerst een gele rand, later ivoorwit. Bloemen wit tot zachtroze.

***A. ×grandiflora* ‘Golden Glow’**

(Hopleys Plants, Much Hadham, Verenigd Koninkrijk, 1992)

Bladeren met een brede gele rand, gelijkmatiger dan bij ‘Francis Mason’. Maar soms ook alleen een smalle groene lijn langs de hoofdnerf, soms voor de helft groen. Bloemen wit met een roze tint. Evenals ‘Abghop’ is dit een mutatie uit ‘Francis Mason’.

***A. ×grandiflora* ‘Goldenglossy’ (GOLD DUST)**

(Jerry Brunson, Pittman Nursery, Magnolia, Arkansas, Verenigde Staten van Amerika, 2001)

Compact groeiend. Bladeren eerst met een goudgele, later met een crème witte rand. Bloemen wit. Dit is een sport uit ‘Sherwoodii’.

***A. ×grandiflora* ‘Gold Flame’**

(Verenigde Staten van Amerika, voor 2014)

Deze naam komt voor op internet.

Verdere gegevens ontbreken.

***A. ×grandiflora* ‘Gretol’ (TWIST OF LEMON)**

(Ray Jackson, Belvidere, Tennessee, Verenigde Staten van Amerika, voor 2012)

Jonge bladeren geel met koperkleurige tint.

Verkleurt via zachtgeel naar groen in de zomer en brons kleurig in de herfst. Bloemen wit met een roze tint. Werd geïntroduceerd door Greenleaf Nursery Co., Park Hill, Oklahoma, Verenigde Staten van Amerika.

***A. ×grandiflora* ‘Gretoo’ (TWIST OF ORANGE)**

(Garden Debut, Southern Plant Group, Park Hill, Oklahoma, Verenigde Staten van Amerika, 2014)

Syn.: *A. ×grandiflora* ‘sPg-3-069’

Bladeren groen met geel, oranje en rode rand.

Bloemen wit. Werd geïntroduceerd door Greenleaf Nursery Co., Park Hill, Oklahoma, Verenigde Staten van Amerika, waar Garden Debut, de winner, waarschijnlijk onderdeel van is.

De handelsaanduiding TWIST OF ORANGE is volgens Dirr later gebruikt voor *A. ×grandiflora* ‘Margarita’. Wordt soms ook aangeduid als *A. ×grandiflora* ‘sPg-3-069’ waarbij “sPg” staat voor Southern Plant Group. Dit was waarschijnlijk de werknaam.

***A. ×grandiflora* ‘Jackpot’: *A. ×grandiflora* ‘White Marvel’**

***A. ×grandiflora* ‘John Creech’**

(Cummins Nursery, New Jersey, Verenigde Staten van Amerika, 1953)

Compacte, dicht vertakte struik, tot circa 60 cm hoog en 90 cm breed met donkergroen glanzend blad. Bloemen lichtroze. Werd gevonden door John Creech, Glenn Dale, Maryland, Verenigde Staten van Amerika en is door Cummins Nursery, die de plant introduceerde, naar hem genoemd.

***A. ×grandiflora* ‘Keats Gold’**

(Australië, voor 2013)

Breed opgaande groeiwijze. Jonge bladeren glanzend goudgeel, in de zomer naar groen met een goudgele glans verkleurend. Bloemen wit met koperrode kelkblaadjes. Wordt genoemd in verschillende Australische catalogi.

***A. ×grandiflora* ‘Keyfly’ (LADY SUMMERDREAM)**

(Klemens Keyzers, Gartenbau Klemens Keyzers, Kevelaar, Duitsland, 2012)

Syn.: *A. ×grandiflora* ‘Lady Butterfly’

Bladeren met brede, onregelmatige gele of roze-rode rand. Bloemen wit met een roze zweem.

***A. ×grandiflora* ‘Keylad’ (PINK LADY)**

(Klemens Keyzers, Gartenbau Klemens Keyzers, Kevelaar, Duitsland, 2016)

Jonge twijgen rood. Bladeren groen met een crèmewitte rand. In het voorjaar en in de herfst verkleuren de crèmewitte delen rozerood. Bloemen in knop roze, later wit.

A. ×grandiflora 'Keylittle': *A. ×grandiflora*
'Little Lady'

A. ×grandiflora 'Keypeach': *A. ×grandiflora*
'Lady Peach'

A. ×grandiflora 'Lady Karneval'
(Klemens Keyzers, Gartenbau Klemens Keyzers,
Kevelaer, Duitsland, 2014)
Bladeren met een crèmewitte rand aan rode
twijgen, bij jonge bladeren het wit rozerood.
Bloemen in knop lichtroze, later geheel wit.

A. ×grandiflora 'Lady Peach'
Syn.: *A. ×grandiflora* 'Keypeach'
(Klemens Keyzers, Gartenbau Klemens Keyzers,
Kevelaer, Duitsland, 2017)
Bladeren geelgroen, in de herfst naar koperrood
verkleurend. Bloemen in knop lichtroze, later
geheel wit. De winner gebruikt de cultivarnaam
'Lady Peach' als handelsnaam en suggereert
vervolgens dat de cultivarnaam 'Keypeach' is.
Bij het CPVO is deze plant echter ingeschreven
onder de cultivarnaam 'Lady Peach'.

A. ×grandiflora 'Lake Maggiore'
(Royal Horticultural Society, Wisley, Verenigd
Koninkrijk, 2009)
Jonge twijgen rood; donkergroen glanzend blad.
Bloemen wit met licht purperroze tint; kelkblaad-
jes bruinroze. In Engeland heeft men tussen 2004
en 2009 een *Abelia* sortimentskeuring gehouden.
Daarin kwam onder meer naar voren dat één van
de ingezonden klonen van *A. ×grandiflora* zo goed
werd bevonden dat men deze voorzien heeft van
een cultivarnaam om deze te onderscheiden van
andere klonen van *A. ×grandiflora*. De naam 'Lake
Maggiore' verwijst naar het meer (Lago Maggiore)
in Noord-Italië waar de kwekerij van de gebroe-
ders Rovelli in Pallanza was. Deze kwekerij intro-
duceerde in 1886 *A. ×grandiflora*. Werd bekroond
met een Award of Garden Merit (AGM) in 2011.

A. ×grandiflora 'Levabes' (STEREDEN)
(François Le Verge, Muzillac, Frankrijk, 2018)
De jonge scheuten zijn geelbont en verkleur naar
witbont in de zomer. Ontstaan als mutant in een
groenbladige *A. ×grandiflora*. Kenmerkend zijn de

krachtige groei en iets grotere bloemen. Ook zou
deze cultivar een sterk wortelgestel hebben, wat de
weerstand tegen vorst en natte winters vergroot.

A. ×grandiflora 'LG01' (LITTLE GOLD)
(Graham Brown, Cobbitty, New South Wales,
Australië, 2016)
De groeiwijze is zeer compact en min of meer
bolvormig, tot circa 1 m hoog en breed. Jong
blad heldergeel aan rode twijgen; in de zomer
verkleurend naar groengeel. Er zijn nog geen
bloemen waargenomen. Ontstond als mutatie
in 'Kaleidoscope' nadat deze behandeld was met
ethyl-methylsulfaan. Er ontstonden 20 mutan-
ten, waarvan dit er een is.

A. ×grandiflora 'Little Gem'
Deze naam komt voor op internet.
Verdere gegevens ontbreken.

A. ×grandiflora 'Little Lady'
Syn.: *A. ×grandiflora* 'Keylittle'
(Klemens Keyzers, Gartenbau Klemens Keyzers,
Kevelaer, Duitsland, 2017)
Heeft een lage, compacte groeiwijze en donker-
groene bladeren. Bloemen wit, de kelkblaadjes
zijn roodbruin. Ontstaan als mutant in 'Prostrate
White'. De winner gebruikt de cultivarnaam 'Little
Lady' als handelsnaam en suggereert vervolgens
dat de cultivarnaam 'Keylittle' is. Bij het CPVO is
deze plant echter ingeschreven onder de cultivar-
naam 'Little Lady'.

A. ×grandiflora 'Little Richard'
(Richard Currin, Currin's Nursery, Willow
Springs, North Carolina, Verenigde Staten
van Amerika, 1998)
Syn.: *A. dielsii* 'Little Richard'
A. zanderii 'Little Richard'
Compact groeiende plant met donkergroen blad,
in de herfst verkleurend naar oranje en soms
wat roze. Bloemen vrij groot, wit met vijf
donkerroze kelkblaadjes. Gevonden als sport in
A. ×grandiflora 'Sherwoodii'.

Abelia xgrandiflora 'Little Richard'
(FOTO: RH)

Abelia xgrandiflora 'Mardi Gras'
(FOTO: RH)

***A. xgrandiflora* 'Mardi Gras'**

(Rick Crowder, Hawksridge Nursery, Hickory, North Carolina, Verenigde Staten van Amerika, 2003)

Gevonden als sport in een zaailing uit de kruising tussen *A. xgrandiflora* en *A. chinensis* #9 (een onbenaamde selectie die niet op de markt werd gebracht door de winner). Breed opgroeiende struik, circa 60-75 cm hoog en 120-150 m breed. Jonge bladeren met een witte of roze rand aan rode twijgen, later met crèmewitte rand langs het groene blad. In de herfst naar brons verkleurend. Bloemen in knop roze, later zuiver wit. De 5 kelkblaadjes roze tot lichtrood. De naam Mardi Gras refereert aan de bonte carnavals-optocht in New Orleans, Louisiana, Verenigde Staten van Amerika.

***A. xgrandiflora* 'Margarita' (TWIST OF ORANGE)**

(Clark's Liner Farm, Oxford, North Carolina, Verenigde Staten van Amerika, voor 2011)

Laagblijvende struik met overhangende twijgen. Jonge twijgen rood. Bladeren eerst met een crèmewitte, later heldergele rand. Bloemen wit. 'Margarita' zou betere eigenschappen hebben dan 'Gretoo' en volgens Dirr onder dezelfde handelsnaam TWIST OF ORANGE in de Verenigde Staten van Amerika in de handel zijn.

***A. xgrandiflora* 'Mei-fu-hana-tsukubane-utsugi'**

(H. Suda, Japan 1976)

Groeiwijze compact opgaand. Bladeren donkergroen met heldergele rand gedurende de gehele zomer. Soms verkleuren de bladeren naar geelgroen. Vertoont veel gelijkenis met 'Francis Mason', maar die groeit veel grover. Bloemen wit. Dit is waarschijnlijk geen geldige cultivarnaam maar eerder een aanduiding van een bonte vorm. Hana-tsukubane-utsugi is de Japanse naam voor *A. xgrandiflora*.

***A. xgrandiflora* 'Minacara1' (FUNSHINE)**

(Pépinieres Minier, Beaufort-en-Vallée, Frankrijk, 2017)

Ronde en compacte groeiwijze. Bladeren in verschillende tinten van helder oranje en brons. Bloemen lichtroze. Zou een verbetering zijn van *A. xgrandiflora* 'Rika 1' vanwege de intensere kleur van het blad.

***A. xgrandiflora* 'Minfest'**

(Pépinieres Minier, Beaufort-en-Vallée, Frankrijk, 2007)

Bontbladige selectie. Voor deze plant werd in 2007 EU kwekersrecht aangevraagd. Deze aanvraag werd echter ingetrokken en de plant werd nooit op de markt geïntroduceerd. Het is één van de ouders van *A. xgrandiflora* 'Minduo1'.

***A. ×grandiflora* ‘Minipan’**

(GOLDEN ANNIVERSARY)

(Pépinières Minier, Beaufort-en-Vallée, Frankrijk, 2014)

Groeiwijze compact en min of meer bolrond. Bladeren groen met brede, onregelmatige goudgele randen. Bloemen wit. Ontstond als mutant in ‘Compacta’.

***A. ×grandiflora* ‘Minpan’ (GOLDEN PANACHE)**

(Pépinières Minier, Beaufort-en-Vallée, Frankrijk, 2014)

Groeiwijze min of meer bolrond, even breed als hoog. Bladeren klein en smal met eerst crèmewitte-, later goudgele randen. Bloemen wit en korter dan in de meeste cultivars.

***A. ×grandiflora* ‘Opstal103’**

(MAGIC DAYDREAM)

(Boomkwekerij Ron van Opstal BV, Zundert, 2014)

Hoewel ‘Opstal102’ in de keuringsopplant stond, heeft de winner inmiddels ‘Opstal103’ geïntroduceerd als een verbeterde, meer stabiele vorm. Terwijl ‘Opstal102’ in de Verenigde Staten van Amerika wordt verhandeld onder de handelsnaam MAGIC DAYDREAM, wordt deze handelsnaam in Europa voor ‘Opstal103’ gebruikt.

***A. ×grandiflora* ‘Panache’**

(SILVER ANNIVERSARY)

(Pépinières Minier, Beaufort-en-Vallée, Frankrijk, 2003)

Groeiwijze compact en spreidend, jonge twijgen rood. Bladeren groen met helderwitte tot crème-witte randen, nooit geel. Bloemen wit. Ontstond als sport in ‘Prostrate White’. Soms wordt de cultivarnaam verkeerd geschreven als ‘Panash’.

***A. ×grandiflora* ‘PIIAB-I’ (GOLDEN FLEECE)**

(Dr. Michael Dirr, Plant Introductions Inc., Watkinsville, Georgia, Verenigde Staten van Amerika, 2005).

Jonge bladeren bronskleurig, later geelgroen en in de herfst verkleurend naar oranje-rood. Het gele blad zou ongevoelig zijn voor zonverbranding. Bloemen witroze. Geselecteerd door Dr. Michael Dirr, één van de eigenaars van Plant Introductions

Abelia ×grandiflora ‘Opstal103’ (MAGIC DAYDREAM)
(FOTO: RH)

Inc.. Ontstond als zaailing van zaad geplukt van een vrij bestoven plant van *A. chinensis*, verzameld in het Planting Fields Arboretum, Oyster Bay, New York, Verenigde Staten van Amerika. Werd in 2013 geïntroduceerd door Bailey Nurseries, St. Paul, Minnesota, Verenigde Staten van Amerika.

***A. ×grandiflora* ‘PIIAB-II’ (ETERNAL SUNSHINE)**

(Joshua H. Kardos, Plant Introductions Inc., Watkinsville, Georgia, Verenigde Staten van Amerika, 2008).

Jonge bladeren bronskleurig en via geelgroen uiteindelijk groen. Bloemen wit met een roze bloes. Ontstond als zaailing van ‘PIIAB-1’, na vrije bestuiving. Werd in 2014 geïntroduceerd.

***A. ×grandiflora* ‘Pleasant Surprise’**

(Bryan D. Yeo, Pleasant View Nursery, Newton Abbot, Verenigd Koninkrijk, 2000)

Deze plant werd in Engeland onder de incorrecte naam *A. zanderi* (nu: *Zabelia dielsii*) geïntroduceerd. De plant ontstond echter uit een kruising tussen *A. ×grandiflora* en *A. chinensis* en behoort daarmee tot *A. ×grandiflora*. Groeit compacter dan beide ouders. Ook de bladeren en bloemen zijn intermediair aan beide ouders. De bladeren zijn glanzend groen, maar missen de bronzen tint van *A. ×grandiflora*. Bloemen roze-achtig wit. Stijl en meeldraden iets naar buiten stekend. Kelkblaadjes omgekeerd eirond en donkerder dan bij *A. chinensis*, maar niet zo donker als die bij *A. ×grandiflora*.

Abelia xgrandiflora 'Rose Creek'
(FOTO: RH)

***A. xgrandiflora* 'Purple Rain'**

(Verenigde Staten van Amerika, voor 2014)

Deze naam komt voor op internet.

Verdere gegevens ontbreken.

***A. xgrandiflora* 'Radiance'**

(Randall Dale Lindsey, Marshville, North Carolina, Verenigde Staten van Amerika, 2004)

Groeiwijze dicht en compact, tot circa 70 cm hoog en 120 cm breed. Jonge twijgen karmozijnrood, later verkleurend naar roodbruin. Jonge bladeren midden groen met goudgele randen, volwassen bladeren grijsgroen met crèmewitte randen. Bloemen wit met 3, 4, of 5 kelkblaadjes. 'Radiance' ontstond als sport in 'Kaleidoscope'.

***A. xgrandiflora* 'Really Pink'**

(Sabuco, Verenigde Staten van Amerika, 1999)

Bladeren groen. Bloemen roze, met lichtere uitbloei. Volgens Dr. Michael Dirr is dit wellicht geen cultivar van *A. xgrandiflora* en zijn er geen verschillen met 'Edward Goucher'.

***A. xgrandiflora* 'Rika 1' (BRONZE ANNIVERSARY)**

(Rika Bronsther, Hempstead, New York, Verenigde Staten van Amerika, 2003)

Gevonden als takmutatie in een onbenaamde kloon van *A. xgrandiflora*. De groeiwijze is spreidend-opgaand, dicht en bossig en breder dan hoog. Jonge bladeren brons koperkleurig, vergelijkbaar met 'Francis Mason'. Later via geel

en geelgroen naar groen verkleurend. Bloemen wit. Lijkt uiterlijk veel op 'Minipan'.

***A. xgrandiflora* 'Rose Creek'**

(Dr. Michael Dirr en Mark Griffith, University of Georgia, Athens, Georgia, Verenigde Staten van Amerika, 2001)

Selectie uit zaailingen van *A. chinensis*, vrij bestoven door cultivars van *A. xgrandiflora*, waaruit ook 'Canyon Creek' ontstond. Werd geselecteerd vanwege de lage groeiwijze, de karmozijnrode twijgen en de witte bloemen met 4 kelkblaadjes waarvan er 1 meestal tweelobbig is, of 5. Van de 32 geselecteerde planten uit dit zaaisel was dit de meest compacte (no. 12). Werd vernoemd naar Rose Creek in Oconee County, Georgia, Verenigde Staten van Amerika. Werd geïntroduceerd door Monrovia Nurseries, Azusa, Californië, Verenigde Staten van Amerika.

***A. xgrandiflora* 'Semperflorus'**

(Italië, voor 1993)

Opgaande struik tot circa 2 m hoog en breed. Bloemen wit met roze tint. Pépinières Minier, Beaufort-en-Vallée, Frankrijk, heeft deze plant in 1993 in Italië gekocht, maar in de literatuur is er verder niets over te vinden. 'Semperflorus' is één van de kruisingsouders waaruit *A. 'Abenov41'* (PINK PONG) ontstond.

***A. xgrandiflora* 'Short and Sweet'**

(Crop & Nursery Services Central Coast, MacLeans Ridges, New South Wales, Australië, 1994)

Groeiwijze compact en laagblijvend. Jonge twijgen paarsachtig rood met korte internodiën. Bladeren donkergroen aan de bovenzijde, onderzijde geelachtig groen. Bloemen wit. Ontstaan als mutatie van *A. xgrandiflora* 'Compacta'. Werd in 1998 geïntroduceerd.

***A. xgrandiflora* 'Snowdrift': *A. xgrandiflora* 'Prostrate White'**

***A. xgrandiflora* 'Snowfield'**

Bladeren met een crèmewitte rand; bloemen wit. Werd vermeld in de catalogus van Plant Growers Australia Pty. Ltd., Wonga Park, Victoria, Australië, in 2013.

***A. ×grandiflora* ‘Snow Shower’**

Bladeren met een zilveren rand; bloemen wit.
Werd vermeld in de catalogus van Faceys Nursery,
Devon Meadows, Victoria, Australië, in 2013.

A. ×grandiflora ‘sPg-3-069’:

***A. ×grandiflora* ‘Gretoo’**

***A. ×grandiflora* ‘SRPabeper’**

(PEACH PERFECTION)

(Star Roses and Plants, Pennsylvania,
Verenigde Staten van Amerika, 2017)
Jonge twijgen rood van kleur. Jonge bladeren
goudgeel met perzikkleurige- en rode tinten,
volwassen bladeren goudgeel. In de zomer
verkleurend naar licht groen. Bloemen wit.

***A. ×grandiflora* ‘Super Gold’**

(Wilson Bros, McDonough, Georgia,
Verenigde Staten van Amerika, voor 2017)
Compact groeiend en laagblijvend. Bladeren
goudgeel, aan rode jonge scheuten. Bloemen
wit tot lichtroze.

***A. ×grandiflora* ‘Tanya’**

(Persshore College Nursery, Persshore,
Verenigd Koninkrijk, 2014)
Ontstaan als mutant in *A. ×grandiflora*. Wordt
circa 2 m hoog en groeit met overhangende
twijgen en takken. De bladeren zijn glanzend
donkergroen met een enigszins variabel
lichter groen tot donker geelgroen centrum.
De bloemen zijn zeer licht roze tot wit. Doordat
de bontbladigheid minder uitgesproken is dan
bij veel andere bontbladige cultivars valt dit iets
minder op. Werd genoemd naar een medewerkster
van de kwekerij.

A. ×grandiflora ‘Variegata’: *A. ×grandiflora*
‘Francis Mason’

***A. ×grandiflora* ‘White Marvel’**

(Katsuya Sakaue, Takarazuka, Japan, 2000)
Syn.: *A. ×grandiflora* ‘Jackpot’.
Jonge bladeren crèmewit tot geelachtig, roze tot
goudkleurig. Het volwassen blad is in het midden
geelgroen en aan de rand heldergeel. Bloemen wit.

Ontstond als takmutatie in *A. ×grandiflora*
‘Francis Mason’. Werd in 2002 geïntroduceerd
door Hines Nurseries, Inc., Irvine, Californië,
Verenigde Staten van Amerika.

A. ‘Lavender Mist’

(Dr. Michael Dirr, University of Georgia, Athens,
Georgia, Verenigde Staten van Amerika, 2006)
Dit is een hybride van *A. ‘Edward Goucher’* en
A. chinensis.
Bladeren glanzend grijsgroen. Bloemen lilaroze,
rijk bloeiend. Kelkblaadjes 4 of 5, groen, aan
de top naar rozerood verkleurend.

***A. macrotera* ‘Vedrariensis’**

(voor 1930)

Syn.: *A. engleriana* ‘Vedrariensis’

A. graebneriana ‘Vedrariensis’

Heeft grotere bladeren en een groter honingmerk
in de keel van de bloem dan de soort. Wordt in
oude literatuur vermeld en is nog aanwezig in
Glasnevin Botanical Gardens, Dublin, Ierland.
Werd door deze botanische tuin in oktober 1930
en oktober 1934 aangeschaft bij V. Lemoine & Fils,
Nancy, Frankrijk, als *A. graebneriana* ‘Vedrarien-
sis’. In 1953 werden hiervan nog stekken gestuurd
naar Maurice Mason, Kings Lynn, Verenigd
Koninkrijk (pers. comm. Brendan Sayers,
Glasnevin Botanical Garden). Wat hiermee is
gebeurd en of Mason de plant verder heeft
verspreid, is onduidelijk.

A. ‘Maurice Foster’

(Maurice Foster, Ivy Hatch, Verenigd Koninkrijk,
1977)

Dit is een hybride van *A. macrotera* var. *macrotera*
en *A. schumannii*. Bladeren leerachtig, glanzend
en scherp gepunt aan de top. In de herfst verkleurt
het blad naar wijnrood en of kastanjebruin.
Bloemen in korte, okselstandige, aarvormige
trossen met een paarsroze, trompetvormige
kroon. Kelkblaadjes smal en gepunt aan de top.
Deze plant is in de Chinese provincie Sichuan in
het wild verzameld en lijkt veel op *A. macrotera*.
Alleen de bladeren zijn kleiner en de keel van
de bloem is wat opgeblazen ten opzichte van
A. macrotera.

Abelia 'Minduo1' (SUNNY CHARMS)
(FOTO: RH)

A. 'Minaud' (AUDEROSE)

(Pépinières Minier, Beaufort-en-Vallée, Frankrijk, 2005)

Opgaande struik tot circa 1,5-2 m hoog. Bladeren glanzend, eerst koperkleurig rood, later donkergroen en in de herfst verkleurend naar paarsachtig. Bloemen lilaroze. Het aantal kelkblaadjes is variabel. Ontstond als zaailing van A. 'Edward Goucher'.

A. 'Minduo1' (SUNNY ANNIVERSARY; SUNNY CHARM)

(Pépinières Minier, Beaufort en Vallee, Frankrijk, 2007)

Dit is een kruising van een vrij bestoven A. *×grandiflora* 'Minfest'. Breed spreidend opgaande groeiwijze met voor een *Abelia* relatief kleine bloemen, die echter wel een bijzondere kleurstelling hebben. De buitenzijde van de bloembuis is dof lichtpaars. De bovenzijde van de binnenkant van de bloembuis is dof lichtpaars, terwijl de onderzijde crèmewit en goudgeel geaderd is. De bloembuis is trechtervormig met een grote, brede kroon. De omgeslagen kroonslippen zijn crèmekleurig met een naar buiten stekende stijl. De gewoonlijk twee kelkblaadjes zijn roodkoperkleurig en gepunt. Rijk bloeiend. Wat de andere kruisingsouder ook is geweest, de invloed van A. *macrotera* is duidelijk zichtbaar in de bloemvorm, bloemkleur en de twee puntige kelkblaadjes. Behaalde een zilveren medaille tijdens Plantarium 2014. Werd in 2010 geïntroduceerd. In Amerika wordt de handelsnaam SUNNY ANNIVERSARY voor deze plant gebruikt.

A. 'MINDUO2' (PASTEL CHARM)

(Pépinières Minier, Beaufort-en-Vallée, Frankrijk, 2014)

Compacte en dichte bolvormige struik. Bladeren groen, bij uitlopen roodachtig. Bloemen wit en pastelroze, iets donkerder aan de basis; de kroon minder breed dan bij 'Minduo1'. De twee gepunte kelkblaadjes zijn bruinachtig rood. Ontstond als spontane mutatie in A. *×grandiflora* 'Minfest' en is dus niet, zoals de naam suggereert, een zusterzaailing van 'Minduo1'.

A. 'Plum Surprise'

(Dr. Michael Dirr, University of Georgia, Athens, Georgia, Verenigde Staten van Amerika, 1999)

Deze relatief laagblijvende struik groeit met sterk overhangende takken. Het jonge blad is geelgroen met af en toe wat purperrode bladeren ertussen. In de zomer verkleuren de bladeren naar grasgroen om vervolgens purperrood te kleuren in de herfst. Bloemen wit met (soms) een roze blos en een lichtgele vlek in de keel. Het is geen rijkbloeiende plant maar werd vooral geselecteerd op de prachtige herfst- en winterkleuren van het blad. Dit is een hybride van A. 'Edward Goucher' en A. *×grandiflora* 'Francis Mason'. Geïntroduceerd in 2006.

A. 'Saxon Gold'

(Garry Winwood, Saxon Nursery, Hankham, Pervensey, East Sussex, Verenigd Koninkrijk, 1997)

Breed opgaande struik met overhangende takken. Jonge twijgen roodachtig. De jonge bladeren zijn goudgeel en als de plant niet te donker staat blijven ze dat ook in de zomer. Anders verkleuren ze naar geelgroen. Bloemen zacht violetroze, zonder tekening in de keel. De bloeiwijze en de vorm van de bloemen lijken op die van A. *schumannii*, maar verschilt hiervan door de 5 kelkblaadjes in plaats van 2. De cultivar werd gevonden op de Saxon nursery van Garry Winwood tussen een aantal planten van A. *schumannii*. Vanwege de aanwezigheid van 5 kelkblaadjes wordt verondersteld dat er ook invloed van A. *forrestii* aanwezig is. Geïntroduceerd in 2002.

A. 'Sweet Suzanne'

(voor 2006)

Jonge scheuten bronskleurig oranje, volwassen bladeren donker olijfgroen. Bloemen onbekend.

A. *zanderi* 'Little Richard': A. *×grandiflora* 'Little Richard'

Abelia 'Abenov41' (PINK PONG)
(FOTO: AL)

Abelia 'Minedward' (PETITE GARDEN)
(FOTO: AL)

Abelia $\times$ *grandiflora* 'Gold Spot'
(FOTO: AL)

Abelia $\times$ *grandiflora* 'Sparkling Silver'
(FOTO: AL)

Abelia ×grandiflora 'Sunrise'
(FOTO: AL)

Abelia macrotera var. *parvifolia*
(FOTO: AL)

Abelia macrotera var. *engleriana*
(FOTO: AL)

Abelia schumannii
(FOTO: AL)

Abelia $\times$ *grandiflora* 'Sparkling Silver',
'Wevo1' (BELLA DONNA),
'Wevo2' (LUCKY LOTS),
'Opstal102' (MAGIC DAYDREAM) en
'Conti' (CONFETTI)
(FOTO: AL)

TABEL 2 Synoniemen in *Abelia*, *Diabelia*, *Vesalea* en *Zabelia*. Volgens Landrein et al. zijn verschillende soorten, die tot voor kort tot *Abelia* werden gerekend, tegenwoordig in andere geslachten ondergebracht. Een verwijzing van synoniemen naar geaccepteerde geslachts- en soortnamen:

SYNONIEM	GEACCEPTEERDE NAAM
<i>A. angustifolia</i> Bureau & Franch.	<i>Zabelia triflora</i> (R. Br.) Makino
<i>A. aschersoniana</i> (Graebn.) Rehder	<i>Abelia chinensis</i> var. <i>aschersoniana</i> (Graebn.) Landrein
<i>A. biflora</i> Turcz.	<i>Zabelia biflora</i> (Turcz.) Makino
<i>A. biflora</i> var. <i>coreana</i> (Nakai) C.F. Fang	<i>Zabelia coreana</i> (Nakai) Hisauti & Hara
<i>A. buddleioides</i> W.W. Sim.	<i>Zabelia triflora</i> (R. Br.) Makino
<i>A. chinensis</i> var. <i>ionandra</i> (Hayata) Masam.	<i>Abelia chinensis</i> var. <i>hanceana</i> (M. Martens ex Hance) Landrein
<i>A. chowii</i> G. Hoo	<i>Abelia uniflora</i> R.Br.
<i>A. coriacea</i> Hemsl.	<i>Vesalea coriacea</i> (Hemsl.) T. Kim & B. Sun ex Landrein
<i>A. corymbosa</i> Regel & Schmalh.	<i>Zabelia corymbosa</i> (Regel & Schmalh.) Makino
<i>A. deutzifolia</i> H. Lév.	<i>Abelia macrotera</i> var. <i>deutzifolia</i> (H. Lév.) Landrein
<i>A. dielsii</i> (Graebn.) Rehder	<i>Zabelia dielsii</i> (Graebn.) Makino
<i>A. engleriana</i> (Graebn.) Rehder	<i>Abelia macrotera</i> var. <i>engleriana</i> (Graebn.) Landrein
<i>A. fargesii</i> Nakai	<i>Abelia macrotera</i> (Graebn. et Buchw.) Rehder
<i>A. floribunda</i> (M. Martens & Galeotti) Decne.	<i>Vesalea floribunda</i> M. Martens & Galeotti
<i>A. floribunda hybrida</i> Hort. ex Zab.	<i>Abelia</i> × <i>grandiflora</i> (Rovelli ex André) Rehd.
<i>A. gracilenta</i> W.W.Sm.	<i>Abelia forrestii</i> var. <i>gracilenta</i> (W.W.Sm.) Landrein
<i>A. gracilenta</i> var. <i>microphylla</i> W.W.Sm.	<i>Abelia forrestii</i> var. <i>gracilenta</i> (W.W.Sm.) Landrein
<i>A. graebneriana</i> Rehder	<i>Abelia macrotera</i> (Graebn. et Buchw.) Rehder
<i>A. graebneriana</i> var. <i>deutzifolia</i> (H. Lév.) Lauener	<i>Abelia macrotera</i> var. <i>deutzifolia</i> (H. Lév.) Landrein
<i>A. grandifolia</i> Villareal	<i>Vesalea grandifolia</i> (Villareal) H.F. Wang & Landrein
<i>A. hanceana</i> M. Martens ex Hance	<i>Abelia chinensis</i> var. <i>hanceana</i> (M. Martens ex Hance) Landrein
<i>A. integrifolia</i> Koidz.	<i>Zabelia integrifolia</i> (Koidz.) Makino ex Ikuse & S. Kuros.
<i>A. ionandra</i> Hayata	<i>Abelia chinensis</i> var. <i>hanceana</i> (M. Martens ex Hance) Landrein
<i>A. lipoensis</i> M.T.An & G.Q.Gou	<i>Abelia chinensis</i> var. <i>lipoensis</i> (M.T.An & G.Q.Gou) Landrein
<i>A. longituba</i> Rehder	<i>Abelia macrotera</i> var. <i>parvifolia</i> (Hemsl.) Landrein
<i>A. mairei</i> H.Lév.	<i>Abelia macrotera</i> var. <i>mairei</i> (H.Lév.) Landrein
<i>A. mexicana</i> Villareal	<i>Vesalea mexicana</i> (Villareal) H.F. Wang & Landrein
<i>A. microphylla</i> (W.W.Sm) Golubk.	<i>Abelia forrestii</i> var. <i>gracilenta</i> (W.W.Sm.) Landrein
<i>A. mosanensis</i> Chung ex Nakai	<i>Zabelia tyaihyoni</i> (Nakai) Hisauchi & Hara
<i>A. myrtilloides</i> Rehder	<i>Abelia macrotera</i> var. <i>myrtilloides</i> (Rehder) Landrein
<i>A. occidentalis</i> Villareal	<i>Vesalea occidentalis</i> (Villareal) H.F. Wang & Landrein
<i>A. onkocarpa</i> (Graebn.) Rehder	<i>Zabelia dielsii</i> (Graebn.) Makino
<i>A. parvifolia</i> Hemsl.	<i>Abelia macrotera</i> var. <i>parvifolia</i> (Hemsl.) Landrein
<i>A. rupestris</i> Lindl.	<i>Abelia chinensis</i> var. <i>chinesis</i> R.Br.
<i>A. serrata</i> Sieb. & Zucc.	<i>Diabelia serrata</i> (Sieb. & Zucc.) Landrein
<i>A. spathulata</i> Sieb. & Zucc.	<i>Diabelia spathulata</i> (Sieb. & Zucc.) Landrein
<i>A. tetrasepala</i> (Koidz.) H. Hara & S. Kuros.	<i>Diabelia tetrasepala</i> (Koidz.) Landrein
<i>A. tereticalyx</i> (Graebn.) Rehder	<i>Abelia schumannii</i> (Graebn.) Rehder
<i>A. triflora</i> R. Br. ex. Wall.	<i>Zabelia triflora</i> (R. Br.) Makino
<i>A. umbellata</i> (Graebn. & Buchw.) Rehder	<i>Zabelia dielsii</i> (Graebn.) Makino
<i>A. zanderi</i> (Graebn.) Rehder	<i>Zabelia dielsii</i> (Graebn.) Makino

TABEL 3

Handelsaanduidingen en merken en de cultivarnamen waarnaar deze verwijzen.

MERKNAAM	CULTIVARNAAM
AUDEROSE	= <i>A. ×grandiflora</i> 'Minaud'
BELLA DONNA	= <i>A. ×grandiflora</i> 'Wevo1'
BRONZE ANNIVERSARY	= <i>A. ×grandiflora</i> 'Rika 1'
CONFETTI	= <i>A. ×grandiflora</i> 'Conti'
ETERNAL SUNSHINE	= <i>A. ×grandiflora</i> 'PIIAB-II'
FAIRY DANCE	= <i>A. ×grandiflora</i> 'Minedward'
FUNSHINE	= <i>A. ×grandiflora</i> 'Minacaral'
GOLD DUST	= <i>A. ×grandiflora</i> 'Goldenglossy'
GOLDEN ANNIVERSARY	= <i>A. ×grandiflora</i> 'Minipan'
GOLDEN FLEECE	= <i>A. ×grandiflora</i> 'PIIAB-I'
GOLDEN PANACHE	= <i>A. ×grandiflora</i> 'Minpan'
GOLD TOUCH	= <i>A. ×grandiflora</i> 'BMRGold'
HAPPY DAYDREAM	= <i>A. ×grandiflora</i> 'Opstal 101'
HOPLEY'S	= <i>A. ×grandiflora</i> 'Abghop'
LADY LIBERTY	= <i>A. ×grandiflora</i> 'Keylib'
LADY SUMMERDREAM	= <i>A. ×grandiflora</i> 'Keyfly'
LEMON ZEST	= <i>A. ×grandiflora</i> 'Abghop'
LITTLE GOLD	= <i>A. ×grandiflora</i> 'LG01'
LUCKY LOTS	= <i>A. ×grandiflora</i> 'Wevo2'
MAGIC DAYDREAM	= <i>A. ×grandiflora</i> 'Opstal 102'
MAGIC DAYDREAM	= <i>A. ×grandiflora</i> 'Opstal 103'
MISS LEMON	= <i>A. ×grandiflora</i> 'Hopley's'
MYSTIC DAYDREAM	= <i>A. ×grandiflora</i> 'Abelops02'
PASTEL CHARM	= <i>A. ×grandiflora</i> 'Minduo2'
PEACH PERFECTION	= <i>A. ×grandiflora</i> 'SRPabeper'
PETITE GARDEN	= <i>A. ×grandiflora</i> 'Minedward'
PINK LADY	= <i>A. ×grandiflora</i> 'Keylad'
PINK PONG	= <i>A. ×grandiflora</i> 'Abenov41'
PINKY BELLS	= <i>A. ×grandiflora</i> 'Lynn'
RUBY ANNIVERSARY	= <i>A. chinensis</i> 'Keiser'
SCENTED BLUSH	= <i>A. ×grandiflora</i> 'Abelops'
SUNSHINE DAYDREAM	= <i>A. ×grandiflora</i> 'Abelops'
SILVER ANNIVERSARY	= <i>A. ×grandiflora</i> 'Panache'
STEREDEN	= <i>A. ×grandiflora</i> 'Levabes'
SUNNY ANNIVERSARY	= <i>A. ×grandiflora</i> 'Minduo1'
SUNNY CHARM	= <i>A. ×grandiflora</i> 'Minduo1'
TWIST OF LEMON	= <i>A. ×grandiflora</i> 'Gretol'
TWIST OF LIME	= <i>A. ×grandiflora</i> 'Aghop'
TWIST OF ORANGE	= <i>A. ×grandiflora</i> 'Gretoo'
TWIST OF ORANGE	= <i>A. ×grandiflora</i> 'Margarita'
TWIST OF VANILLA	= <i>A. ×grandiflora</i> 'Wevo1'

Literatuur

BROWN, ROBERT (1818): Clarke Abel's Narrative of a Journey in the Interior of China. Longman, Hurst, Rees, Orme and Brown, London. p. 167.

CHRISTENHUSZ, MAARTEN J.M. (2013): Twins are not alone. *Phytotaxa* 125 (1): 25-32.

FITCH, W.H. (1853): *Abelia uniflora*. Curtis' Botanical Magazine. Vol. 79 (ser. 3, vol. 9, t. 4689-4757), t. 4694.

DIRR, DR. MICHAEL A. (2011): Dirr's Encyclopedia of Trees and Shrubs. Timber Press, Portland, Oregon. P 33-50.

HOFFMAN, MARCO (2012): Sortiment *Abelia* is volop in beweging, de Boomkwekerij 8 (24 februari 2012), p. 12-13.

LANDREIN S. ET AL. (2017): Untangling the reticulate history of species complexes and horticultural breeds in *Abelia*. *Annals of Botany* 120: 257-269, inclusief appendices: Appendix S1 (List of *Abelia* Cultivar names and descriptions) Appendix S3 (Nomenclature of taxa) Appendix S4 (Key to the taxa)

LANDREIN, S. & G. PRENNER. (2016): Structure, ultrastructure and evolution of floral nectaries in the twinflower tribe *Linnaeae* and related taxa (Caprifoliaceae). *Botanical Journal of the Linnean Society*, 2016, 181, 37–69.

WALLICH, N. (1830): *Abelia uniflora*, *Plantae Asiaticae rariores*, Vol 1, p. 15.

WANG H.F., LANDREIN S., DONG W.P., NIE Z.L., KONDO K., FUNAMOTO T., WEN J., ZHOU S.L. (2015): Molecular phylogeny and biogeographic diversification of *Linnaeoideae* (Caprifoliaceae s.l.) disjunctly distributed in Eurasia, North America and Mexico. *PLoS ONE* 10: 1–26.

YANG Q. & S. LANDREIN (2011): *Linnaeaceae* in de Flora of China vol. 19, p. 642-648 (www.eFloras.org).

Internet

www.catalogueoflife.org

www.cpvo.eu

www.cultivar.org (HATCH, LAURENCE C.: Woody Plant Genera)

www.plantintroductions.net/abelia215grandifloracultivarchecklist.html (DIRR, DR. MICHAEL A.: Dirr Encyclopedia)

www.theplantlist.org

www.uspto.gov

SUMMARY

Abelia is a small genus of flowering shrubs, belonging to the Caprifoliaceae. The existence of several closely related genera makes the taxonomy of *Abelia* complex. The author presents and explains the latest taxonomic insights after Landrein et al., followed by species and variety descriptions. The core of the article consists of the trial report of *Abelia*. 23 cultivars were assessed several times in 2016, 2017 and 2018. These plants were grown in Boskoop (peat) and Zundert (sand). The results of the trials are presented and discussed. Two cultivars are awarded three stars, three are awarded two stars and five cultivars are awarded one star.

As many cultivars as possible that could not be included in the trial are briefly described in the third part of the article.

Finally, a list of trade names, referring to the actual cultivar names and a list of synonyms referring to the correct genus and species (according to Landrein et al.) are included.

Abelia 'Sweet Suzanne'
(FOTO: RH)